

|| Vidya Vinyen Shobhate ||

Pankaj Shaikshanik & Samajik Sanstha Sanchalit

R.No. Maha/1383/Jalgaon/F 1288 Jalgaon. Dt.1/2/91

Pankaj Kala Mahavidyalaya, Chopda (Arts & Science)

Ph.Office : (02586) 222514

'B' Grade

Prin : Dr.Kishor R. Pathak

E-mail : pankajcollege@gmail.com

M.A.,NET, Ph.D.

karuna.kishor@gmail.com

UGC 2(f) & 12 (B) Recognized

Mob. : 9421548679

Website : www.pankajartscollege.org

K.B.C.N.M.U PERMANENT AFFILIATION

Borole Nagar No.2, Yawal Road, Chopda-425107 Dist. Jalgaon.

Ref. No. /2019

Date : 12/12/2019

प्रति,

मा. प्राचार्य / विभाग प्रमुख

आपणास कळविण्यात येते की, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव व पंकज कला व विज्ञान महाविद्यालय, चोपडा IQAC, यांच्या संयुक्त विद्यमाने "प्रसारमाध्यमे आणि समाज" या विषयावर एक दिवशीय आंतरविद्याशाखीय राष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन रविवार दि. २३ फेब्रुवारी २०२० रोजी पंकज कला व विज्ञान महाविद्यालयात करण्यात येणार आहे.

वरील विषयाच्या अनुषंगाने खालील उपविषयावर आपले शोध निबंध तयार करून सोमवार, दि.२/०२/२०२० पर्यंत seminarpankajcollege@gmail.com या ई-मेल वर पाठवावेत. प्राप्त शोध निबंधाचे Impact factor E- Journal / Print Journal मध्ये प्रकाशित करण्यात येतील

● उपविषय -

- १) साहित्य विकासात प्रसारमाध्यमांची भूमिका २) साहित्य आणि प्रसारमाध्यमे ३) साहित्य: मिडिया और समाज ४) मिडिया और हिंदी साहित्य ५) प्रसारमाध्यमे आणि चित्रपट ६) भारतीय समाजव्यवस्था व प्रसारमाध्यमे ७) राजकारणातील प्रसारमाध्यमांचे महत्व ८) भारतीय लोकशाहीत प्रसारमाध्यमांची भूमिका ९) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीत प्रसारमाध्यमांची भूमिका १०) प्रसारमाध्यमे आणि पर्यावरण संवर्धन ११) प्रसारमाध्यमे आणि पर्यटन विकास १२) पत्रकारिता आणि जनसंचार १३) प्रसारमाध्यमांचा राष्ट्रीय सुरक्षेवरील परीणाम १४) प्रसारमाध्यमे आणि सुरक्षा १५) ग्रंथालय विकासात प्रसारमाध्यमांची भूमिका १६) भारतीय क्रीडा विकासात प्रसारमाध्यमांची भूमिका १७) प्रसारमाध्यमांचा इतिहास

सूचना -

१. शोधनिबंध मराठी व हिंदी साठी MS-Word DVB-TTSurekh / Yogesh Font Size 14 व इंग्रजी साठी Times New Roman Font Size 12 मध्ये असणे आवश्यक आहे.
२. शोधनिबंध seminarpankajcollege@gmail.com या ई मेल वर पाठवावेत. कृपया पेपर पाठवतांना त्यासोबत आपण पैसे भरल्याची पावती नावानिशी पाठवावी.
३. परिषदेचे नोंदणी शुल्क १०००/- रुपये
४. आपण आपले नोंदणी शुल्क The Principal, Pankaj College, Chopda A/C No - 028210004149 IFSC Code - BKDN0520282 Bank - Dena Bank Branch: Chopda या पत्त्यावर पाठवावे

(प्रा. अरुण डी. मोरे)

समन्वयक

०८३९०९९६३९९

(प्रा. अजय डी. पाटील)

सह-समन्वयक

०९४२२६८६०८९

(डॉ. किशोर आर. पाठक)

आयोजक

०९४२९५४८६७९

प्राचार्य

पंकज कला महाविद्यालय, चोपडा

दि. १२/१२/२०१९

दि. 23/02/2020 रोजी पंज कला व विज्ञान महाविद्यालय, चोपडा येथे 'प्रसार माध्यमे आणि समाज' या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय परिषदेचे वीम प्रवचन करून उद्घाटन करतांना संस्थेचे अध्यक्ष मा. दादासाहेब डॉ. सुरेश बोरोले, मा. प्रा. डॉ. सुधीर भटकर, मा. शांतातई वाणी, संस्थेचे उपाध्यक्ष मा. अविनाश राणे, संचालक मा. काकासाहेब भागवत भारंबे, मा. प्रा. डॉ. सोमनाथ वडनेरे, प्राचार्य डॉ. बापूराव देसाई, प्राचार्य डॉ. ईश्वर सौदाणकर, मा. प्राचार्य. मिलिंद पाटील, मा. आबासा. व्ही. आर. पाटील, मा. प्राचार्य डॉ. किशोर पाठक, मा. प्रा. प्रविण पाटील, समन्वयक प्रा. अ.दा. मोरे, प्रा. अजय पाटील

दि. 23/02/2020 रोजी पंज कला व विज्ञान महाविद्यालय-चोपडा येथे 'प्रसार माध्यमे आणि समाज' या विषयावरील राष्ट्रीय परिषदेत प्राप्त संशोधनात्मक शोधनिबंध पुस्तकाचे प्रकाशन करतांना संस्थेचे अध्यक्ष मा. दादासा. डॉ. सुरेश बोरोले, प्रा. डॉ. सुधीर भटकर, प्रा. डॉ. सोमनाथ वडनेरे संस्थेचे उपाध्यक्ष मा. अविनाश राणे, मा. शांतातई वाणी, संस्थेचे संचालक काका सा. भागवत भारंबे, प्रा. प्रविण पाटील, प्राचार्य डॉ. बापूराव देसाई, प्राचार्य, ईश्वर सौदाणकर, मा. प्राचार्य. मिलिंद पाटील, आबासा. व्ही. आर. पाटील, प्राचार्य, डॉ. किशोर पाठक, समन्वयक प्रा. अ.दा. मोरे, प्रा. अजय पाटील.

दैनिक भास्कर समूहाचे वृत्तपत्र दिव्य मराठी

आज गो निगोटिक वृत्तपत्र

उद्घाटन सत्र • राष्ट्रीय परिषदेत वक्तव्याकडून 'दिव्य मराठी'चा विशेष उल्लेख समाजाच्या जडणघडणीत माध्यमांची भूमिका मोलाची, पोर्न साइट बंद करा

चोपडा येथे आयोजित
परिषदेत उद्घाटन सत्र

प्रतिनिधी | चोपडा

प्रसार माध्यमे आणि समाजाचा अत्यंत जवळचा संबंध आहे. माध्यमातून समाजाचे प्रतिबिंब उमटत असल्याचे दररोज दिसून येते. माध्यमांकडून समाज बांधला गेला पाहिजे. समाजाला वैचारिक दिशा देण्याचे काम माध्यमांनी करावे, अशी सर्वांची अपेक्षा असते. माध्यमापासून आपण एक दिवस लांब राहू शकत नाही, पण अलीकडे व्यक्तिकेंद्रीत वृत्तपत्र पुढे येत असल्याची खंत डॉ. सुधीर भटकर यांनी व्यक्त केली.

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ व पंकज महाविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने 'प्रसार माध्यमे आणि समाज' या विषयावर एक दिवसीय राष्ट्रीय परिषदेचे रचिवारी सकाळी ११ वाजता पंकज महाविद्यालयात आयोजन करण्यात आले होते. त्या वेळी ते बोलत होते. या वेळी संस्थेचे उपाध्यक्ष अविनाश राणे व उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते शोध निबंधाचे प्रकाशन करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी पंकज शैक्षणिक संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. सुरेश बोरोले, उद्घाटक म्हणून डॉ. सुधीर भटकर, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. सोमनाथ वडनेर, ज्येष्ठ पत्रकार शांता वाणी, डॉ. बापूराव देसाई, जनसंबंध आणि पत्रकारितेचे विभागाचे प्रा. संदीप केदार, प्रवीण सुर्यवंशी, चोपडा

पोर्न वेबसाइट बंद करण्याबाबतही झाले विचारमंथन

शोध निबंधाचे प्रकाशन करताना डॉ. सुधीर भटकर, डॉ. सुरेश बोरोले व मान्यवर.

सकारात्मक बातमीसाठी 'दिव्य मराठी'चा आदर्श द्या : डॉ. बोरोले

अध्यक्ष डॉ. सुरेश बोरोले म्हणाले की, 'दिव्य मराठी'ने सकारात्मक बातम्यांसाठी येगळी जाग देण्याचे काम गत पाच ते सात वर्षांपासून सुरू ठेवले आहे. त्याचा आदर्श इतर वृत्तपत्रांनी घ्यावा. तसेच पोर्न साइट बंद केली पाहिजे, असेही त्यांनी स्पष्ट केले. या

वेळी डॉ. सोमनाथ वडनेर यांनी सांगितले की, अपघाताच्या तसेच मनाला टेच पोहोचवणारे वृत्त व फोटो पहिल्या पानावर न देता सकारात्मक वृत्त देण्याचे काम दैनिक म्हणून 'दिव्य मराठी'ने सुरू केले असून ते कौतुकार्ह्य असल्याचे डॉ. वडनेर म्हणाले.

माध्यमांनी समाजासमोर सत्य मांडावे

विद्यापीठाचे निवृत्त प्राध्यापक डॉ. बापूराव देसाई म्हणाले की, प्रसार माध्यमामुळे समाजाला चालना मिळते. समाजाच्या जडणघडणीत प्रसार माध्यमांची महत्त्वाची भूमिका आहे, असे ते म्हणाले. पहिल्या सत्रात प्रा. डॉ. संजीव पाटील, प्रा. डॉ. महादेव वाघमोडे यांनी सूत्रसंचालन केले. समारोप सत्राचे अध्यक्षस्थानी अविनाश राणे तर मार्गदर्शक म्हणून प्रा. प्रवीण

सुर्यवंशी व प्रा. संदीप केदार उपस्थित होते. प्रवीण सुर्यवंशी यांनी, वृत्तपत्र हे समाजाच्या तळगाळापर्यंत गेले गेल्याचे सांगून वृत्तपत्रातून केलेल्या लिखाणामुळे मोठे परिवर्तन होते, असे स्पष्ट केले. प्रा. संदीप केदार म्हणाले की, वृत्तपत्राने सकारात्मक बातम्यांसोबत समाजासमोर सत्य मांडावे, असे आवाहन केले. प्रा. अरुण मोरे यांनी आभार मानले.

समाज कार्य महाविद्यालयाचे प्रा. ईश्वर सौदाणकर, संस्थेचे उपाध्यक्ष अविनाश राणे, संचालक भागवत भारंबे, समन्वयक अरुण मोरे, प्रा. अजय पाटील, पंकज ग्लोबल पब्लिक

स्कूलचे प्राचार्य मिलिंद पाटील, मुख्याध्यापक व्ही. आर. पाटील आदी उपस्थित होते. प्रस्तावनेत प्राचार्य किशोर पाठक म्हणाले की, पूर्वीपासूनच समाजाला मार्गदर्शन करण्याचे मोठे काम वर्तमान पत्र

समाजाला अंजन घालण्याचे काम वृत्तपत्र करतात 'प्रसार माध्यमे आणि समाज' या विषयावर शांता वाणी म्हणाल्या की, समाज आणि माध्यम यांचा जवळचा संबंध राहिला आहे. नंतरच्या काळखंडात रेडिओ आले आणि आता सोशल मीडियाचा वाढता प्रभाव दिसून येत आहे. वृत्तपत्रात आता मोठे बदल झाले आहेत. कितीही माध्यमे असली तरी व्यक्ती वृत्तपत्र घेतोच. वृत्तपत्र क्षेत्रात महिलांनी काम करावे. वृत्तपत्रात महिलांना चांगल्या संधी आहेत. वृत्तपत्र दुधारी क्षेत्र असून समाज घडवण्याचे काम वृत्तपत्र करत आहेत. समाजाला अंजन घालण्याचे काम वृत्तपत्र करू शकतात, असे त्या म्हणाल्या.

करत आहेत. 'दिव्य मराठी'सारख्या वृत्तपत्रात दर सोमवारी सकारात्मक बातम्या येतात, ही बाब आनंददायी आणि मोठी आहे. माध्यमांची जबाबदारी मोठी आहे. त्यांनी ती पार पाडली पाहिजे.

एक दिवशीय राष्ट्रीय परिषदेचा अहवाल

रविवार दि. २३ फेब्रुवारी २०२०

पंकज कला व विज्ञान महाविद्यालय, चोपडा व कवियत्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने " प्रसार माध्यमे व समाज" या विषयावर एक दिवशीय राष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. दादासाहेब डॉ. सुरेश पी. बोरोले, अध्यक्ष, पंकज शैक्षणिक व सामाजिक संस्था, चोपडा तर उद्घाटक म्हणून मा. डॉ. सुधीरभटकर विभाग प्रमुख, जनसंवाद व पत्रकारीता विभाग चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव, प्रमुख उपस्थिती मध्ये मा. सोमनाथ वडनेरे जनसंवाद व पत्रकारीता विभाग, कवियत्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव तसेच मा. दादासाहेब अविनाश राणे उपाध्यक्ष पंकज शैक्षणिक व सामाजिक संस्था, चोपडा व मा. काकासाहेब भागवत भारंबे, संचालक, पंकज शैक्षणिक व सामाजिक संस्था, चोपडा मा. शांताताई वाणी, मा. डॉ. बापूराव देसाई तसेच प्राचार्य डॉ. ईश्वर सौदाणकर, प्राचार्य, मा. मिलींद पाटील, मा. व्ही. आर. पाटील, मा. निता पाटील, डॉ. किशोर पाठक बिजभाषक डॉ. सुधीर भटकर, हे लाभले होते.

कार्यक्रमाची सुरुवात स्वागतगीत, सरस्वती पुजन व दीपप्रज्वलाने उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते झाली. यानंतर कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य डॉ. किशोर पाठक यांनी केले. यामध्ये त्यांनी परिषदेच्या आयोजनाचा उद्देश स्पष्ट केला. तसेच संस्थेचे उपक्रम व महाविद्यालयाचे कार्यक्रम याचा आढावा घेतला. त्यानंतर प्राप्त संशोधन पेपरचे पुस्तक स्वरूपात मान्यवरांच्या हस्ते प्रकाशन करण्यात मा. डा. सुधीर भटकर यांनी प्रसारमाध्यमांनी चांगला दृष्टिविकसित करण्यासाठी सत्य समाजासमोर मांडली पाहिजे तर अध्यक्षीय मनोगतात मा. दादासाहेब डॉ. सुरेश श्री बोरोले यांनी प्रसारमाध्यमांनी सकारात्मक दृष्टिकोणातून कोणत्याही आमिषाला किंवा दबावाला बळी न पडता.

कार्य करावे अशी अपेक्षा व्यक्त केली. बिजभाषणांच्या कार्यक्रम प्रसंगी मा. डॉ. सुधीर भटकर यांनी प्रसारमाध्यमे ही लोकशाहीचा चौथा स्तंभ आहे. हे सांगून लोकशाही शासन व्यद्वस्थेत

: CONTENTS :

मराठी

१.	ईस्ट इंडिया कंपनी काळातील भारतीय वृत्तपत्रांचे योगदान	१
	प्रा. डॉ. रमाकांत अंबादास चौधरी	४
२.	राष्ट्रीय सुरक्षा व प्रसार माध्यमे	६
	प्रा. डॉ. एस. आर. पाटील	९
३.	वृत्तपत्र या प्रसारमाध्यमाचा इतिहास	११
	प्रा. डॉ. शकुंतला एम. भारंबे	११
४.	साहित्य आणि प्रसारमाध्यमे	११
	प्रा. डॉ. भारती अशोक बेंडाळे	११
५.	सोशल मिडियाचा कुटुंबव्यवस्था व नातेसंबंधावर परिणाम	१३
	प्रा. डॉ. दिलीप आर. चव्हाण	१३
६.	प्रसार माध्यमाचे स्वरूप व जागतिकीकरणाविषयी लेखन केलेल्या निवडक मराठी कादंबऱ्यातून प्रसार माध्यमांचे वर्णन	१४
	डॉ. किशोर आर. पाठक	१४
७.	समकालीन समाजवास्तव व माध्यमांची भूमिका	१७
	प्रा. डॉ. दत्तात्रय प्र. डुंबरे	१७
८.	पर्यटन विकासातील प्रसार माध्यमांच्यायोगदानाचे स्वरूप व महत्व	१९
	प्रा. डॉ. जयश्री वाय. पडोळे, डॉ. अमोल प्रकाशराव वारे	१९
९.	भारतीय राष्ट्रीय सुरक्षा व्यवस्थेतील प्रसार माध्यमांची भूमिका	२१
	प्रा. डॉ. एन. झेड. पाटील	२१
१०.	भारतीय राजकारणात प्रसार माध्यमांचे महत्व	२४
	प्रा. डॉ. प्रकाश बाबुराव तितरे	२४
११.	प्रसार माध्यम आणि समाज जीवन	२७
	डॉ. आर. आर. पाटील	२७
१२.	भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेच्या मुल्ये विकासात प्रसार माध्यमांची भूमिका	३१
	प्रा. डॉ. आर. एस. पवार	३१
१३.	वर्तमानपत्र एक प्रभावशाली माध्यम	३३
	प्रा. डॉ. राहुल यशवंतराव निकम	३३
१४.	प्रसार माध्यम व भारतीय समाज व्यवस्था	३५
	प्रा. डॉ. विजय टोंगे	३५
१५.	साहित्य विकासात प्रसार माध्यमांची भूमिका	३७
	प्रा. डॉ. आनंदा बाबुराव सोनवणे	३७
१६.	भारतीय लोकशाहीत प्रसार माध्यमांची भूमिका	३९
	प्रा. डॉ. हिरालाल सोमा पाटील	३९
१७.	चित्रपट आणि प्रसारमाध्यमे	४२
	प्रा. डॉ. ललित अधाने	४२
१८.	भारतीय समाज व्यवस्था व प्रसारमाध्यमे	४४
	डॉ. रावसाहेब भिमराव नेरकर	४४
१९.	प्रसारमाध्यमे आणि पर्यटन विकास	४६
	प्रा. डॉ. सिंधू भंगाळे	४६
२०.	शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येचे वृत्तपत्रातील वार्ताकन, कारणे आणि उपाय	
	डॉ. दिनकर माने, सूर्यवंशी भगवान नागोराव	

२१. मराठी साहित्य प्रसारमाध्यमांत लघुपत्रिकांची भूमिका.....
अनिल मोतीलाल वळवी
२२. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीत प्रसार माध्यमांची भूमिका.....
प्रा. अरुण अवचित्राव पाटील
२३. अर्वाचीन कालखंडातील नियतकालिके आणि मासिके: एक प्रेरणास्त्रोत.....
प्रा. अरुण दामू मोरे
२४. बहिणाबाई चौधरीच्या काव्यातील निसर्गविषयक मूल्यांच्या रूजवणूकीत प्रसारमाध्यमांची भूमिका.....
अरुणा ल. कावळे, डॉ. राजश्री वैष्णव
२५. प्रसारमाध्यमे आणि सुरक्षा (सायबर गुन्हेगारीच्या विशेष संदर्भात).....
प्रा. अरविंद बी. पाटील
२६. आधुनिक प्रसार माध्यमांमधील जाहिराती व त्यांची भाषा : एक शोध.....
प्रा. मधुचंद्र एल. भुसारे
२७. प्रसारमाध्यमे आणि सुरक्षा.....
प्रा. दिपकराव बाबुराव देवरे
२८. साहित्य आणि प्रसार माध्यमे.....
प्रा. इंद्रायणी ज्ञानेश्वर सैदाणे
२९. साहित्य आणि प्रसारमाध्यमे.....
प्रा. कल्पना वासुदेव पाटील
३०. प्रसार माध्यमे आणि लोकशाही : एक अभ्यास.....
प्रा. पाचंगे अंबादास नरसिंगराव
३१. प्रसार माध्यमे आणि त्यांचा धोरण निर्मितीवरील प्रभाव : एक अभ्यास.....
प्रा. एन. ए. पाटील
३२. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीत वर्तमानपत्राची भूमिका.....
प्रा. डॉ. संजय जिभाऊ पाटील, प्रा. श्रीमती सुनिता भगवान पाटील
३३. आधुनिक काळातील ग्रंथालयांच्या विकासावर प्रसार माध्यमांचा होणारा परिणाम : एक दृष्टीक्षेप.....
प्रा. प्रविण निळकंठराव पवार
३४. लोकशाही व्यवस्थेत प्रसार माध्यमांची भूमिका.....
प्रा. रमेश आसाराम वाघ
३५. लोकशाहीत प्रसार माध्यमाची भूमिका.....
प्रा. रामसिंग आर. वसावे
३६. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन.....
प्रा. सचिन अशोक पाटील
३७. सौर ऊर्जा एक अपारंपरिक व शाश्वत ऊर्जा स्रोत : एक अभ्यास.....
प्रा. समाधान नारायण पडघन
३८. राजकारणातील प्रसारमाध्यमांचे (सोशल मिडीया) महत्त्व.....
प्रा. संध्या एम. पाटील
३९. भारतातील प्रसारमाध्यमे - एक दृष्टिकोन.....
प्रा. शैलेश बी. पाटील
४०. आण्विक शस्त्रास्त्रस्पर्धा : दहशतीच्या सत्तासंतुलनाचे फलित.....
प्रा. शरद बाबुराव सोनवणे
४१. प्रसारमाध्यमांचे स्वातंत्र्य आणि लोकशाहीतील भूमिका.....
श्री. शरद पंडितराव पाटील
४२. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची वृत्तपत्रे : समाज जागृती.....
प्रा. यशवंत किसन शिरसाठ
४३. भारतीय राजकारणात सोशल मिडीयाचे महत्त्व.....
नारायण रामलाल उंबरे
४४. आधुनिक प्रसार माध्यमांची भूमिका.....
डॉ. किशोर एन. सोनवणे

१.	भारतीय लोकशाहीत प्रसारमाध्यमांची भूमिका	१०३
	प्रा.डॉ.माधव केरबा वाघमारे	
२.	प्रसारमाध्यमे आणि मराठी साहित्य	१०५
	प्रा. डॉ. संजय शांतराम पाटील	
३.	भारतीय वृत्तपत्राची मुस्कटदाबी : ऐतिहासिक परिपेक्ष	१०७
	प्रा. दिलीप भिमराव गिन्हे	
४.	भारतीय लोकशाहीत प्रसार माध्यमांचे योगदान	११०
	डॉ. संजय काशिनाथ पाटील	
५.	प्रसारमाध्यमांचा इतिहास	११३
	श्री. गोपाल भगवान बडगुजर	
६.	खानदेशातील वृत्तपत्र चळवळीचा एक ऐतिहासिक अभ्यास (स्वातंत्र्यपूर्व काळापर्यंत)	११६
	प्रा. संजय बाबुराव शिंगाणे, प्रा. डॉ. प्रशांत सुधाकर देशमुख	
७.	भारताच्या सामाजिक, आर्थिक व राजकीय परिस्थितीवर प्रसारमाध्यमांचा होणारा परिणाम - एक अध्ययन	११९
	डॉ. उमेश गोगडीया, प्रा. योगेश्वर सुभाष पाटील	
८.	भारतीय समाजव्यवस्था व प्रसारमाध्यमे	१२१
	प्रा. डॉ. अमोल प्रकाश पाटील	
९.	भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीत प्रसार माध्यमांची भूमिका (विशेष संदर्भ) : वृत्तपत्र 'केसरी'	१२३
	प्रा. डॉ. सुनिल भालेराव पाटील	
१०.	प्रसार माध्यमे आणि पर्यावरण संवर्धन	१२६
	प्रा. आशिष सुभाषलाल गुजराथी	
११.	'प्रसारमाध्यमे व समाज' प्रसारमाध्यमांची उपयुक्तता	१२८
	प्रा. उज्वला व्हि. पाटील	
१२.	ग्रंथालय विकासात प्रसारमाध्यमांची भूमिका	१३१
	प्रा. गुरुदेव गांगुर्डे	
१३.	भारतीय लोकशाही आणि प्रसारमाध्यमे	१३३
	प्रा. दत्तात्रय देवना कर्दपवार	

हिन्दी

१४.	हिन्दी मीडिया का माहात्म्य	१३५
	साहित्य भूषण डॉ. बापुराव देसाई	
१५.	वैदिक साहित्य में निहित पर्यावरणीय शिक्षा में प्रसार माध्यम की भूमिका	१३७
	डॉ. राजश्री वैष्णव	
१६.	सिनेमा, दूरदर्शन, इंटरनेट और हिंदी	१३९
	प्रा. डॉ.अनिता भरतसिंग जाधव	
१७.	हिंदी कथा साहित्य और सिनेमा 'गोदान' के विशेष संदर्भ में	१४१
	डॉ. संजय विक्रम ढोडरे	
१८.	हिंदी के प्रचार प्रसार में मीडिया का योगदान	१४३
	प्रा. दिलीप पी. पाटील	
१९.	वर्तमान जगत की आवश्यकता : फिल्मि दुनिया में परिवर्तन गृहलक्ष्मी के विशेष संदर्भ में	१४५
	डॉ. रूपाली दिलीप चौधरी	

English

64.	Mass Media on Environment Awareness	148
	Dr. Nandini Pandurang Wagh	
65.	The role of news paper cutting in Decoding Malaria Research in the Calcutta Chromosome by Amitav Ghosh	151
	Dr. Avinash Y. Badgajar	

66.	Use of Media in Teaching and Learning of English Language	.....
	Dr. Mahadev K. Waghmode	
67.	Impact of Cinema and Role of Multimedia on Society	.....
	Dr. Medha Shekhar Moharil	
68.	Impact of Media on Sports	.....
	Dr. Vijay K. Patil	
69.	Impact of Media on Indian Tourism	.....
	Ajay D. Patil	
70.	Social Media and Library Service	.....
	Prof. Sujata Ramteke	
71.	Role of Media on Libraries	.....
	Rahul Jadhav	
72.	The Impact of Media on Literature	.....
	Prof. Sunil Dada Surwade	
73.	Importance of Media for Indian National Security	.....
	Mr. Sanjay Santosh Patil	
74.	Impact of Media on Society	.....
	Mr. Shamsing Valvi	
75.	One Night Call Center by Chetan Bhagat : A Story of Turmoil In The Tranquility of Night	.....
	Prof. Ravindra Shivaji Mali, Dr. P. G. Sonawane	
76.	The Role of Media and Environmental Conservation	.....
	Smt. Archana Rajendra Duragkar	
77.	Active Role of Political Parties to Utilise Mass Media: An Analytical Study	.....
	Dr. Umesh Gogadiya, Dr. Ravishankar Chavan, Jadhav Babasaheb Kailas	
78.	The Role of Media in Literature : Overview	.....
	Prof. Gaikwad Nagesh Sambhaji	
79.	Role of Mass Media in Indian Sports Development	.....
	Mr. Sachin Patil	
80.	Role of Social Media in the Development of Libraries	.....
	P. V. Sonawane ¹ and G. B. Shelke	
81.	Representation of Woman in Electronic Media	.....
	Dr. Panchappa Ramchandra Waghmare	
82.	The Impact of Social Media on Tourism	.....
	Prof. Punam B. Deore, Prof. Manoj G. Bachhav	
83.	Democracy and Role of Media	.....
	Dr. Manish R. Chakravarty	
84.	The Impact of Media in Effective Sports Communication	.....
	Dr. Ajiet Ravikant Jachak	
85.	A Study on Impact of Social Media in Tourism Business Development	.....
	Dr. Anil Gambhirrao Sonawane, Mr. Yogesh C. Shethiya	
86.	Media and Environmental Awareness: A Brief Study	.....
	Dr. G.R. Hashmi	
87.	Internet and Education Development	.....
	Mr. Bhagwan Shankar Patil	
88.	Contribution of Periodicals in the Development of Literature	.....
	Mr. Jitendra B. Patil	
89.	Looking Back: On Some Forgotten Indian Journals	.....
	Mr. Nitin Patil	

|| Vidya Vinyen Shobhate ||

Pankaj Shaikshanik & Samajik Sanstha Sanchalit

R.No. Maha/1383/Jalgaon/F 1288 Jalgaon. Dt.1/2/91

Pankaj Kala Mahavidyalaya, Chopda

Ph.Office : (02586) 222514

E-mail : pankajcollege@gmail.com

karuna.kishor@gmail.com

Website : www.pankajcollege.co.in

'B' Grade

NAAC Accredited

UGC 2(f) & 12 (B) Recognized

K.B.C.N.M.U PERMANENT AFFILIATION

Prin : Dr. Kishor R.Pathak

M.A.Net. , Ph.D.

Mob. : 9421548679

Borole Nagar No.2, Yawal Road, Chopda-425107 Dist. Jalgaon.

Ref. No. /

Date : 23/02/2020

One Day National Conference Media And Society

1) Name of the Event

- National Conference

2) Date of the Event

- 23/02/2020

3) Total Number of Participants

- 89

4) Name Of the Coordinator

- Mr.Arun D.More

IQAC, Co-Ordinator
Pankaj Kala Mahavidyalay
Chopda Dist.Jalgaon

PRINCIPAL
Pankaj Kala Mahavidyalaya
Chopda-425107,Dist.Jalgaon